

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะบุคคลและกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน 2) วัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์แฝงในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน 3) ปัญหาการจัดตั้งและดำเนินการในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และทรัพยากรบุคคล และ 4) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดรายการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานบริหารจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ผู้ดำเนินรายการ และผู้ฟังรายการจำนวน 21 คน จากจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 3 แห่งที่มีลักษณะการจัดตั้งและวิธีการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) บุคคล (ภาคเอกชน) 2) กลุ่มบุคคลที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล 3) คณะกรรมการชุมชนซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

สำหรับวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่าจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม 1) ศิลปวัฒนธรรม 2) ศิลปวัฒนธรรม และ 3) การท่องเที่ยว ส่วน วิสาหกิจชุมชน ข มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ให้ความบันเทิง 3) ให้คนในชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กัน และ 4) ไม่ให้โฆษณาสินค้า ส่วนจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ค มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) เป็นสื่อของชาวบ้าน 2) เสนอข่าวสารของชุมชน ส่วนวัตถุประสงค์แฝงในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนพบว่าจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ก มีเพื่อใช้เป็นสื่อหนึ่งของศูนย์ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ส่วนจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนอีก 2 แห่งไม่มีวัตถุประสงค์แฝงในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาในการจัดตั้งและดำเนินการด้านการเมือง พบว่า จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมาย และต้องการดำเนินการให้ออกกฎหมาย ในส่วนของการแทรกแซงสื่อเกิดขึ้นเฉพาะบางรายการที่มีการออกอากาศวิทยุวิจารณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

ปัญหาในการจัดตั้งและดำเนินการด้านเศรษฐกิจ พบว่า จดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ก และ จดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ข ไม่มีปัญหาเพราะใช้งบประมาณส่วนตัวและแสวงหางบประมาณจากหลายแห่ง ขณะที่จดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ค ขาดแคลนงบประมาณ เพราะไม่มีการระดมทุนจากชุมชน

ปัญหาในการจัดตั้งและดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคล พบว่าจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนทั้ง 3 แห่งขาดแคลนบุคลากรฝ่ายผลิตรายการ และผู้ดำเนินรายการที่เป็นกลุ่มศิลปิน มักขาดความรับผิดชอบ ส่วนปัญหาด้านแหล่งข้อมูลพบว่าจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ก และ ค มีแหล่งข้อมูลด้านเนื้อหาไม่เพียงพอสำหรับการจัดรายการ ส่วนจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ข ไม่มีปัญหาเพราะผู้ดำเนินรายการเตรียมเนื้อหาตามความถนัด และความสนใจส่วนตัว

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการจัดรายการวิทย์ชุมชน พบว่า ผู้ดำเนินรายการที่เป็นผู้นำชุมชนขาดทักษะและเทคนิคในการจัดรายการวิทย์ ด้านวันและเวลาในการออกอากาศ พบว่าจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ก และ ข ออกอากาศทุกวัน ส่วนจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ค ไม่มีวันและเวลาออกอากาศที่แน่นอน ด้านรูปแบบรายการพบว่าจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนทั้ง 3 แห่งมีความแตกต่างกันและเนื้อหารายการส่วนใหญ่เป็นการให้ความบันเทิง ส่วนความชัดเจนในการรับฟังมีจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ข และ ค พบปัญหาเกี่ยวกับกำลังส่ง และระดับเสียงที่ไม่สม่ำเสมอ

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของวิทย์ชุมชนและแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนชุมชนหรือองค์กรที่สนใจจะจัดตั้งจดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนสามารถนำไปใช้ในการวางแผน และเตรียมความพร้อมให้การจัดตั้ง และให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

This qualitative research was conducted to examine: 1) the characteristics of people and groups of people who had established the community radio; 2) the main objectives and sub-objectives of the establishment of the community radio; 3) the problems of the establishment and implementation regarding to the political, economic, and human resources; and 4) the problems about community radio channel management. Participants were 21 directors of radio community stations, radio hosts and the audiences from 3 different stations community radio stations within Maung District, Chiang Mai Province which had a different way of management within their organizations. The study used an in-depth interview method.

The results of this research showed that the characteristics of the establishment of the radio community stations, in terms of organization, were classified as 1) a person (private sector), 2) a group of people who became a juristic person, and 3) the local committees who had been supported by the Community Organizations Development Institute (CODI).

In regard to the main objectives of the establishment, the study found that the community radio station "A" was aimed to support: 1) the Local Artists; 2) the artistry and Culture; and 3) the tourism. While the community radio station "B" was mainly aimed to: 1) promote the tradition, culture, local language, and local knowledge; 2) entertain people; 3) bring up the interactions between those people with the community; and 4) avoid the advertisement. Finally, the community radio station "C" stood themselves as: 1) the local mass communication who spoke for local people ; and 2) the local communication that dissected all local issues and distributed community news. In regard to the sub-objectives, the study found that the community radio station "A" was established in order to be a center of mass media as well as

to provide information about tourism. However, the community radio stations "B" and "C" did not have any sub-objectives.

In regard to the political issues, the study found that those three community radio stations have similar problems of the uncertain law, even though they all got the will to make it illegally. Furthermore, media interference could occur only for the program that commented on the government officials' work.

In regard to the economical issues, results of the study showed that the community radio stations "A" and "B" had no problem since both stations used the private budgets and also could seek extra budgets from different sources. In contrast, the community radio station "C" faced the problem of lacking the budget since it had not got any supports from the community.

In regard to the human resources, the study found that these three radio community stations had problems of the officers and the radio hosts, who were also the artists who lacked a good responsibility. Hence, it was found that the radio community stations "A" and "C" had the problem of lacking sufficient information from hosts to arrange the program. However, the radio community station B had not got this problem since the radio hosts arranged the programs based on his or her personal interests.

In regard to the procedure of the community radio, the study found that the radio host, who was the leader of the community, lacked the ability and skills to arrange the program. In regard to the date and time for broadcasting, community radio stations "A" and "B" broadcasted their programs everyday while the other had no exact date and time of broadcasting. In regard to the station program pattern, those three radio community stations had different formats. However, the study found that the major contents of the program in those three stations were intended to entertain the audiences. In regard to the clearness of the signal, the study found that those two stations had the problem of the instability pitch.

The results in this research were helpful to identify the actual problems of the radio community and the possible solutions to resolve them. Furthermore, it helped the community or the organization that were interested in establishing and implementing their own radio community programs successfully.